

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Ειρήνη Καϊμάρα
Αρχαιολόγος, ΥΠΠΟΑ-ΥΣΜΑ

Ασημίνα Λεοντή
Αρχαιολόγος, ΥΠΠΟΑ-ΥΣΜΑ

Σύλβια Παράσχου
Αρχαιολόγος, ΥΠΠΟΑ-ΥΣΜΑ

Ο Τομέας Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης υλοποιεί ποικίλες εκπαιδευτικές δράσεις για μαθητές, εκπαιδευτικούς και το ευρύτερο κοινό τόσο στον αρχαιολογικό χώρο όσο και στο Μουσείο της Ακρόπολης.

Αφετηρία όλων των δράσεων είναι η πεποίθηση ότι οι χώροι πολιτισμικής αναφοράς μπορούν να αποτελέσουν περιβάλλοντα μη τυπικής, αυτόβουλης μάθησης, άμεσα συνδεδεμένης με την ψυχαγωγία και την εμπειρία¹. Η εκπαιδευτική αυτή προσέγγιση βλέπει τη μάθηση ως μία διαρκή διαδικασία δόμησης νοήματος, ταυτόχρονα προσωπική και κοινωνική που προϋποθέτει ενεργητικούς δέκτες, οι οποίοι επεξεργάζονται τα μηνύματα με βάση την προϋπάρχουσα εμπειρία, τις αντιλήψεις και τα ενδιαφέροντά τους².

Καθώς η Ακρόπολη και τα μνημεία της αποτελούν έργα παγκόσμιας ακτινοβολίας και ταυτόχρονα μέρος της διδακτέας ύλης σε σχολεία της Ελλάδας και του εξωτερικού, το ενδιαφέρον του Τομέα από πολύ νωρίς επικεντρώθηκε στην αύξηση των αποδεκτών όλων των δράσεων του αλλά και στην ενδυνάμωση της ποιοτικής διάστασης της επίσκεψης στον αρχαιολογικό χώρο και στο Μουσείο της Ακρόπολης. Έτσι επενδύθηκε μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων του Τομέα στην ανάπτυξη τρόπων για την ενίσχυση της αυτόνομης σχολικής και οικογενειακής επίσκεψης. Αυτό επιτυγχάνεται αφενός μέσα από τη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι μπορούν να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές των δράσεων κι αφετέρου με την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, έντυπου και ψηφιακού, που απευθύνεται τόσο στη σχολική κοινότητα όσο και στο ευρύτερο κοινό.

Όσον αφορά στη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, αυτή παίρνει πιο συγκεκριμένη μορφή μέσα από τα σεμινάρια επιμόρφωσης (εικ. 1) που σχεδιάζονται και υλοποιούνται από τον Τομέα και διακρίνονται σε γενικά και θεματικά.

Στην πρώτη κατηγορία, τα γενικά σεμινάρια, τα οποία ξεκίνησαν σχεδόν ταυτόχρονα με την έναρξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ακρόπολη, παρουσιάζεται το σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού κι ο τρόπος ένταξής του στη διδακτέα ύλη. Επιπλέον, παρουσιάζονται εφαρμοσμένα παραδείγματα εργασιών που δείχνουν πώς αξιοποιήθηκε το ποικίλο εκπαιδευτικό υλικό του Τομέα από σχολεία κι άλλους εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς φορείς. Σκοπός αυτών των σεμιναρίων είναι να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να οργανώσουν και να εμπλουτίσουν τη διδασκαλία για την Ακρόπολη, δημιουργώντας μια σειρά από δραστηριότητες, ανάλογα με το μάθημα, την τάξη και τους στόχους τους,

1. Hein 1998, 7.

2. Νικονάνου 2015, 89-112.

ώστε η επαφή των μαθητών με τα μνημεία να γίνει πιο ελκυστική και γοητευτική³. Τα σεμινάρια αυτά οργανώνονται και διεξάγονται στο Μουσείο της Ακρόπολης, αλλά και σε όλη την Ελλάδα, μετά από πρόσκληση του ενδιαφερόμενου φορέα, κυρίως Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Σχολικών Συμβούλων, Υπεύθυνων Πολιτιστικών Θεμάτων κ.ά.

Εικ. 1. Σεμινάριο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στο Μουσείο Ακρόπολης.

Η ιδιαίτερα όμως αυξημένη ζήτηση για συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα οδήγησε στην οργάνωση μίας δεύτερης κατηγορίας σεμιναρίων, των θεματικών, που υλοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα μέσα στο Μουσείο Ακρόπολης. Αυτά τα σεμινάρια έχουν θέματα αντίστοιχα με τα θέματα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που διεξάγονται από τον Τομέα στις οργανωμένες σχολικές επισκέψεις. Κύριος στόχος τους είναι να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να υλοποιήσουν μόνοι τους το αντίστοιχο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, στο πλαίσιο μίας ανεξάρτητης σχολικής επίσκεψης. Αρχικά, οι εκπαιδευτικοί ενημερώνονται για το σχετικό εκπαιδευτικό υλικό που μπορούν να χρησιμοποιήσουν και στη συνέχεια πραγματοποιείται επίσκεψη μέσα στις αίθουσες του Μουσείου, όπου γίνεται μία παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος με σκοπό να διευκολυνθούν οι εκπαιδευτικοί να επαναλάβουν την ίδια διαδρομή με τους μαθητές τους. Υπολογίζεται ότι περίπου 500 άτομα το χρόνο συμμετέχουν στα σεμινάρια του Τομέα.

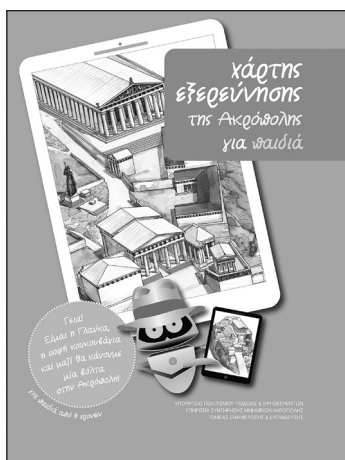
Ο δεύτερος τρόπος ενίσχυσης των αυτόνομων σχολικών επισκέψεων τόσο στο Μουσείο όσο και στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης είναι η παραγωγή κι η διάθεση εκπαιδευτικού υλικού σε έντυπη και ψηφιακή μορφή (εικ. 2). Δύο από τα πιο πρόσφατα έντυπα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια μιας σχολικής επίσκεψης στην Ακρόπολη είναι ο «Χάρτης εξερεύνησης της Ακρόπολης για παιδιά» και το έντυπο «10 ερωτήσεις για την αναστήλωση των μνημείων της Ακρόπολης».

3. Χατζηασάνη – Καϊμάρα – Λεοντή 2011, 64-65.

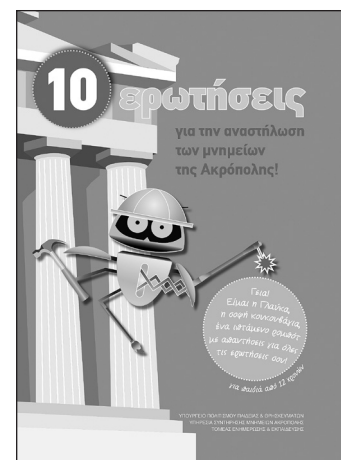

Εικ. 2. Έντυπο Εκπαιδευτικό Υλικό.

Το πρώτο έντυπο (εικ. 3) βασίζεται σε μία έγχρωμη σχεδιαστική αναπαράσταση της Ακρόπολης, ειδικά επεξεργασμένη ώστε να είναι πιο προσιτή στα παιδιά ηλικίας από 9 έως 12 ετών. Για κάθε ένα από τα βασικά μνημεία υπάρχει μία σύντομη περιγραφή καθώς και λίγες πληροφορίες που δίνονται από μία ειδικά σχεδιασμένη παιδική φιγούρα-μασκότ με τη μορφή κουκουβάγιας-ρομπότ.

Εικ. 3. Έντυπο «Χάρτης Εξερεύνησης της Ακρόπολης για παιδιά».

Εικ. 4. Έντυπο «10 ερωτήσεις για την αναστήλωση των μνημείων της Ακρόπολης».

Στο δεύτερο έντυπο (εικ. 4) μέσα από 10 απαντήσεις στις συχνότερες ερωτήσεις που απασχολούν τους μαθητές σχετικά με τα αναστηλωτικά έργα, τα παιδιά ενημερώνονται για το μεγάλο σύγχρονο τεχνικό έργο που λαμβάνει χώρα στο Βράχο.

Πολύ σημαντική επίσης είναι η εξακτίνωση των δράσεων που επιτυγχάνεται μέσα από τις εκπαιδευτικές μουσειοσκευές⁴ του Τομέα (εικ. 5) οι οποίες έχουν 8 διαφορετικά θέματα. Οι μουσειοσκευές αυτές δανείζονται σε σχολεία καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς και τις επεξεργάζονται περίπου 10.000 παιδιά το χρόνο.

Εικ. 5. Εκπαιδευτικές Μουσειοσκευές.

Φυλλάδιο Εξερεύνησης σημείο διερεύνησης: Αθήνα/Ακρόπολη

Τα γλυπτά του Παρθενώνα μέσα στο Μουσείο Ακρόπολης!

Διτκή Θέση: Μπορείς να καταλάβεις ποια από τα γλυπτά που βλέπεις προέρχονται από το αέθριμα; Πρόσεξε στο κέντρο τους πρωταγωνιστές και συμπλήρωσε τα ονόματά τους. Ξέρεις την ιστορία που απεικονίζεται;

Δυστηνός δεν έχουν συνθεί όλα τα γλυπτά μέχρι τις μέρες μας. Παρατήρησε τα τμήματα των γλυπτών στην έκθεση. Κάποια από αυτά, είναι πρωτότυπα και κάποια άλλα βρίσκονται στο μνημείο ή σε μουσεία του εξωτερικού και στην έκθεση βλέπεις τα αντίγραφα τους.

Σημείωσε δύο χαρακτηριστικά που κάνουν ένα θρησκευτικό γλυπτό να ξεχωρίζει από ένα αντίγραφο.

1. _____ 2. _____

Τώρα πλησίασε τη συνεχόμενη ανάγλυφη ζώνη πίσω από τις μετόπες, τη ζωφόρο του ναού. Βρες τον παρακάτω λήθο και φαντάσου τι θα συζητούσαν οι μορφές.

Σημείο Β: Οι κεντρικές μορφές ανήκουν στο αέθριμα.

Ποιο είναι το σωστό ύψος του παιδιού σε σχέση με το σχέδιο αποκατάστασής του αγάλματος; Σκέψου ότι το παιδί είναι 1,50μ.

Εικ. 6. Φυλλάδιο Εξερεύνησης «Τα Γλυπτά του Παρθενώνα».

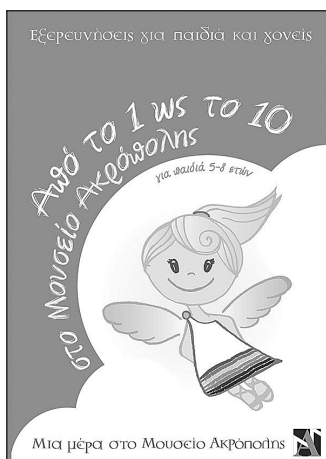
Μία άλλη κατηγορία εκπαιδευτικού υλικού πολύ χρήσιμη για την οργάνωση της σχολικής επίσκεψης αποτελούν τα «Ειδικά Σχέδια Μαθημάτων» που απευθύνονται στους εκπαιδευτικούς αλλά και τα «Φυλλάδια Εξερεύνησης» για τους μαθητές (εικ. 6). Είναι σχεδιασμένα αποκλειστικά σε ψηφιακή μορφή κι έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΥΣΜΑ στο διαδίκτυο. Τα «Σχέδια Μαθημάτων» πε-

4. Χατζηασλάνη – Καϊμάρα – Λεοντή 2010, 379-386. Οι μουσειοσκευές αποτελούν ένα πολύπλευρο εποπτικό υλικό που δανείζεται δωρεάν σε σχολεία. Κάθε μία περιέχει βιβλία, ψηφιακό οπτικό υλικό, παιχνίδια, ταινίες, προπλάσματα μνημείων κι αντίγραφα αρχαίων αντικειμένων, τα οποία ως σύνολο αποτελούν ένα ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό εναλλακτικής διδασκαλίας για την τάξη ή για κάποιον άλλο χώρο πολιτισμικής αναφοράς.

ριλαμβάνουν ενδεικτικές οδηγίες για την οργάνωση των μαθητικών δραστηριοτήτων σε τρία στάδια: πριν την επίσκεψη –κατά τη διάρκεια της επίσκεψης– μετά την επίσκεψη, σε συνδυασμό με όλο το εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί παράλληλα να αξιοποιηθεί σε κάθε στάδιο. Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να ακολουθήσει το σχέδιο μαθήματος αυτούσιο ή να το χρησιμοποιήσει ως βάση για να δημιουργήσει ένα δικό του. Τα «Φυλλάδια Εξερεύνησης» μπορούν να αξιοποιηθούν σε όποιο από τα τρία στάδια επιλέξει ο εκπαιδευτικός ότι μπορούν να φανούν χρησιμότερα στους μαθητές του.

Όσον αφορά στο διαδίκτυο, ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή των πέντε εκπαιδευτικών εφαρμογών που έχουν δημιουργηθεί από το 2009 έως σήμερα, καθώς επιτρέπουν την «ανοικτή πρόσβαση» στο εκπαιδευτικό υλικό του Τομέα και βοηθούν στην εξοικείωση με τα μνημεία της Ακρόπολης και την τέχνη της κλασικής εποχής. Πρόκειται για τις ακόλουθες: «Η Ζωφόρος του Παρθενώνα» (www.parthenonfrieze.gr), «Αθηνά, η θεά της Ακρόπολης» (www.acropolis-athena.gr), «Χρωμάτισε την Πεπλοφόρο» (<http://theacropolismuseum.gr/perloforos/>), «Πρόγραμμα Γλαύκα» (<http://acropolisvirtualtour.gr/theglafkaproject/>) και το «Αποθετήριο Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Ακρόπολη» (http://repository.acropolis-education.gr/acr_edu/).

Όλες οι παραπάνω δράσεις σχεδιάζονται ως επί το πλείστον για τις σχολικές ομάδες, εκπαιδευτικούς και μαθητές. Καθώς όμως η Ακρόπολη και το Μουσείο της αποτελούν πόλο έλξης όχι μόνο για τα σχολεία αλλά και για το ευρύτερο κοινό, ένας από τους κυριότερους στόχους του Τομέα είναι η δημιουργία ενός διαύλου ουσιαστικής επικοινωνίας με πολλές και διαφορετικές ομάδες επισκεπτών⁵ ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή διανοητική και συναισθηματική πρόσβαση του κοινού στα μνημεία και την αρχαιότητα.

Εικ. 7. Φυλλάδιο «Από το 1 ως το 10 μέσα στο Μουσείο Ακρόπολης».

Εικ. 8. Φυλλάδιο «Πρόσκληση για τους θεούς του Ολύμπου στο Μουσείο Ακρόπολης».

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο μία πολύ μεγάλη και σημαντική ομάδα επισκεπτών είναι οι οικογένειες⁶. Ο ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός οικογενειών που επισκέπτονται το Μουσείο της Ακρόπολης κι η επιδίωξη η πρώτη τους αυτή επίσκεψη να αποτελέσει μία ευχάριστη και γοητευτική εμπειρία, οδήγησε τον Τομέα στο σχεδιασμό ειδικών εκπαιδευτικών δράσεων και παιχνιδιών, σε συνεργασία με το Μουσείο Ακρόπολης. Το υλικό για τις οικογένειες ποικίλλει ως προς το θέμα και το επίπεδο πληροφοριών ανάλογα με την ηλικία των παιδιών και στοχεύει στο να εξοικειώσει τους επισκέπτες με τους χώρους του Μουσείου αλλά και να παρουσιάσει μερικά από τα αριστουργήματά του, αναδεικνύοντας τη σημασία τους. Έτσι οι οικογένειες, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ειδικά σχεδιασμένα δανειστικά σακίδια και φυλλάδια. Έχουν δηλαδή τη δυνατότητα είτε μιας γρήγορης κι απλής περιήγησης χρησιμοποιώντας ένα από τα φυλλάδια ή μιας μεγαλύτερης σε διάρκεια και

5. Hooper-Greenhill 2007, 50-51.

6. Φιλιππουπολίτη 2015, 114-127.

πιο σύνθετης χρησιμοποιώντας ένα από τα σακίδια, τα οποία περιλαμβάνουν επιπλέον αντίγραφα εκθεμάτων, μακέτες και παιχνίδια.

Όσον αφορά στα φυλλάδια, με το έντυπο «Από το 1 ως το 10 μέσα στο Μουσείο Ακρόπολης» (εικ. 7) δίνεται η ευκαιρία στους πιο μικρούς επισκέπτες, μετρώντας από το 1 ως το 10, να ανακαλύψουν κάποια από τα αριστουργήματα του Μουσείου. Με το φυλλάδιο «Πρόσκληση για τους θεούς του Ολύμπου στο Μουσείο Ακρόπολης» (εικ. 8) οι μικροί φίλοι αναζητούν συγκεκριμένα εκθέματα με απεικονίσεις των θεών του Ολύμπου μέσα στο Μουσείο.

Εικ. 9. Δανειστικό σακίδιο «Μια μέρα στο Μουσείο Ακρόπολης αναζητώντας τη θεά Αθηνά».

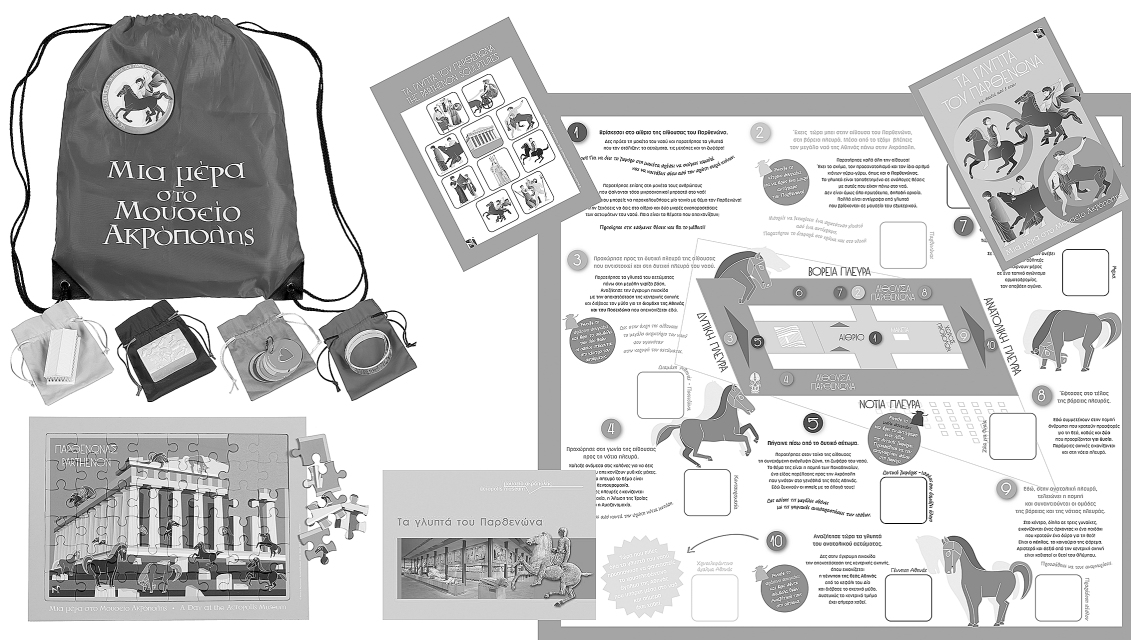

Εικ. 10. Δανειστικό σακίδιο «Αρχαία Χρώματα».

Το πρώτο δανειστικό σακίδιο με θέμα «Μια μέρα στο Μουσείο Ακρόπολης αναζητώντας τη θεά Αθηνά» (εικ. 9) προτρέπει τα παιδιά να ανακαλύψουν 12 παραστάσεις της θεάς Αθηνάς μέσα στο Μουσείο αναγνωρίζοντας την από τα σύμβολά της. Πολύτιμοι βοηθοί τους είναι ένας χάρτης με αυτοκόλλητα, καρτέλες με στοιχεία για τη θεά και ένα παιχνίδι μνήμης.

Στο δεύτερο σακίδιο με θέμα «Αρχαϊκά Χρώματα» (εικ. 10) τα παιδιά προσπαθούν να φανταστούν πώς έμοιαζαν τα γλυπτά στην αρχαιότητα με όλα τους τα χρώματα. Αναζητούν ίχνη από χρώμα σε συγκεκριμένα αγάλματα της αρχαϊκής αίθουσας χρησιμοποιώντας έντυπα με πληροφορίες για τα αγάλματα αυτά, κάρτες καθώς και ένα παιχνίδι Domino.

Το τρίτο δανειστικό σακίδιο έχει θέμα «Τα Γλυπτά του Παρθενώνα» (εικ. 11). Τα παιδιά κάνουν μία βόλτα στην αίθουσα του Παρθενώνα, βλέπουν τα γλυπτά που στόλιζαν το ναό και με τη βοήθεια ενός ειδικά σχεδιασμένου χάρτη της αίθουσας και μιας σειράς από αυτοκόλλητα ανακαλύπτουν σιγά σιγά τις ιστορίες που απεικονίζουν τα γλυπτά. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι από το 2011 έως σήμερα τα σακίδια έχουν χρησιμοποιηθεί από περίπου 20.000 οικογένειες.

Εικ. 11. Δανειστικό σακίδιο «Τα Γλυπτά του Παρθενώνα».

Όλο το εκπαιδευτικό υλικό του Τομέα, έντυπο και ψηφιακό, στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, εντάχθηκε σε ένα διαδικτυακό σύστημα ηλεκτρονικού αποθετηρίου. Πρόκειται για το «Αποθετήριο Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Ακρόπολη»⁷ (εικ. 12) που αναφέρθηκε και παραπάνω και δημιουργήθηκε σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Το ΕΚΤ με την πολύχρονη τεχνογνωσία του συνέβαλε τόσο στο σχεδιασμό του Αποθετηρίου όσο και στην τυποποίηση των μεταδεδομένων.

Στόχος του Τομέα ήταν η δυνατότητα ένταξης στο Αποθετήριο όχι μόνον του τρέχοντος αλλά και μελλοντικού εκπαιδευτικού περιεχομένου, η αποτελεσματικότερη διαχείρισή του καθώς κι η αξιοποίησή του από την εκπαιδευτική κοινότητα κι από το ευρύτερο κοινό. Ειδικά για τους εκπαιδευτικούς, στόχος ήταν το Αποθετήριο να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο προετοιμασίας του μαθήματός τους στο σχολείο, ή της επίσκεψής τους στον αρχαιολογικό χώρο και στο Μουσείο της Ακρόπολης. Παράλ-

7. Καϊμάρα 2015, 270-281.

ληλα όμως το Αποθετήριο στόχευε και στην επανάχρηση του περιεχομένου με σκοπό την ενσωμάτωση νέου υλικού προερχόμενου από την εκπαιδευτική κοινότητα.

Εικ. 12. «Αποθετήριο Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Ακρόπολη».

Προκειμένου να διερευνηθεί η επίτευξη των παραπάνω στόχων, ξεκίνησε μία αξιολόγηση του Αποθετηρίου, η οποία ωστόσο βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και τα αποτελέσματα χρειάζονται εμπλουτισμό κι αναλυτικότερη επεξεργασία.

Όσον αφορά τα ποσοτικά δεδομένα της αξιολόγησης, τα στοιχεία αντλήθηκαν από το εργαλείο της Google, το Google Analytics. Σύμφωνα λοιπόν με αυτό, το Αποθετήριο, κατά την περίοδο 2013-2016 έχει δεχτεί 38.326 επισκέψεις και 30.888 μοναδικούς χρήστες. Από τα δημογραφικά στοιχεία των χρηστών μπορούμε να δούμε ότι το 70% χρησιμοποιεί την ελληνική γλώσσα και το υπόλοιπο 30% την αγγλική. Σχεδόν το 86% των επισκέψεων προέρχονται από την Ελλάδα και ακολουθούν οι επισκέψεις από τις ΗΠΑ, την Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Για την καταγραφή και μελέτη των ποιοτικών στοιχείων της αξιολόγησης σχεδιάστηκε ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο που στάλθηκε στη βασική ομάδα χρηστών του Αποθετηρίου, στους εκπαιδευτικούς. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε με την online εφαρμογή της Google, το GoogleForms και στάλθηκε ηλεκτρονικά στους εκπαιδευτικούς με τους οποίους ο Τομέας συνεργάζεται. Από αυτούς, 33 εκπαιδευτικοί ανταποκρίθηκαν και προχώρησαν στην αξιολόγηση.

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν κυρίως από ερωτήματα κλειστού τύπου σε συνδυασμό με ερωτήσεις σχολιασμού ανοιχτού τύπου. Είχε οργανωθεί σε 3 ενότητες κι είχε στόχο να διερευνήσει: α) το προφίλ των εκπαιδευτικών που γνωρίζουν και χρησιμοποιούν το Αποθετήριο β) τους τρόπους χρήσης κι αξιοποίησης ενός τέτοιου εργαλείου από την εκπαιδευτική κοινότητα γ) τη δυναμική και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου Αποθετηρίου.

Συνοψίζοντας τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, προέκυψε ότι αναφορικά με το προφίλ τους, οι 26 είναι γυναίκες και οι 7 άνδρες, οι περισσότεροι ηλικίας μεταξύ 41-54. Οι περισσότεροι διδάσκουν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, στο Δημοτικό (47%) και στο Νηπιαγωγείο (22%) ενώ από τη Δευτεροβάθμια το ποσοστό ανέρχεται σε 6% για το Γυμνάσιο και 25% για το Λύκειο.

Αναφορικά με την πρότερη εμπειρία τους, παραπάνω από τους μισούς (53%) απάντησαν θετικά στην ερώτηση αν έχουν χρησιμοποιήσει έως τώρα ψηφιακές εκπαιδευτικές πλατφόρμες αναφέροντας

συγκεκριμένα το «Φωτόδεντρο» για τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας τους και τον «Αίσωπο» για τη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων.

Όσον αφορά τους λόγους επίσκεψης του Αποθετηρίου, η προσωπική ενημέρωση (59%) κι η προετοιμασία σχολικής επίσκεψης (56%) συγκεντρώνουν τις περισσότερες επιλογές. Ακολουθούν, η προετοιμασία μαθήματος (44%), η οργάνωση σχολικών εργασιών (31%) κι η αξιοποίηση του Αποθετηρίου ως πηγή επανάληψης για τη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων (13%).

Σχετικά με την ευχρηστία, οι περισσότεροι εντοπίζουν αυτό που επιθυμούν εύκολα (68%) ή ακόμα και πολύ εύκολα (32%). Επίσης, παρατέθηκαν ερωτήματα που αξιολογούν το περιεχόμενο, τη δομή, τα γραφικά, την πλοήγηση, τη σύνθετη αναζήτηση, τη λειτουργία ανοίγματος αρχείων καθώς και τη λειτουργία εκτύπωσης αρχείων. Με άριστα το 5, οι απαντήσεις κυμαίνονται κυρίως μεταξύ του 5 και 4.

Όσον αφορά την πλοήγηση, το 36% των ερωτηθέντων προτιμούν να αντλούν το υλικό που τους ενδιαφέρει μέσω της αναζήτησης ανά μνημείο. Ακολουθούν σε προτίμηση η αναζήτηση ανά θέμα (28%), η σύνθετη αναζήτηση (16%), ο τύπος περιεχομένου (12%) και το εκπαιδευτικό επίπεδο (8%). Μη αναμενόμενο ήταν το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί δεν προτιμούν την πλοήγηση μέσω μαθήματος, αν και πρόκειται για εκπαιδευτικούς με ποικίλες ειδικότητες που θα μπορούσαν από εκεί να αντλήσουν γρήγορα το υλικό που σχετίζεται με την ειδικότητά τους.

Η δυνατότητα δημοσίευσης νέου υλικού ή σχολικής εργασίας είναι γνωστή στους 11 από τους 25 εκπαιδευτικούς. Παρόλα αυτά, μόνο για τους 2 αποτελεί κίνητρο για την ενασχόληση με το Αποθετήριο ενώ για τους 11 ενδέχεται να αποτελέσει κίνητρο στο μέλλον.

Όσον αφορά τη δυναμική του Αποθετηρίου, αυτή εξετάστηκε και μέσα από την προώθησή του σε άλλους χρήστες. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι απαντούν ότι προώθησαν το Αποθετήριο σε άλλους συναδέλφους τους ενώ λιγότεροι σε μαθητές. Ωστόσο στην ερώτηση «Σε ποιους χρήστες απευθύνεται κυρίως το Αποθετήριο ως εργαλείο;» η συντριπτική πλειοψηφία (84%) απαντά ότι μπορεί να αξιοποιηθεί κι από εκπαιδευτικούς κι από μαθητές. Ορισμένα από τα σχόλια που παραθέτονται είναι «ότι υπάρχει ποικιλία υλικού κι ότι όλοι μπορούν να βρουν αυτό που αναζητούν», ότι και για τους δυο, εκπαιδευτικούς και μαθητές «είναι εργαλείο δουλειάς αλλά και διασκέδασης» και ότι «εκτός από τους εκπαιδευτικούς, δίνει κίνητρα και σε μαθητές».

Κάποια πρώτα γενικά συμπεράσματα που έχουν προκύψει από την ανάλυση των ερωτηματολογίων είναι ότι το Αποθετήριο αποτελεί πραγματικά ένα εργαλείο για τους εκπαιδευτικούς, ιδιαίτερα μάλιστα για αυτούς που είναι ήδη χρήστες άλλων αποθετηρίων. Η λειτουργία του σε γενικές γραμμές είναι ικανοποιητική αλλά η δυναμική του χρειάζεται ενίσχυση κυρίως ως προς την επανάληψη του υλικού με τη δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Τέλος, οπωσδήποτε σημαντική θα ήταν η ένταξη του Αποθετηρίου σε μεγαλύτερα αποθετήρια τόσο ελληνικά όσο και διεθνή.

Συνοψίζοντας, η ενίσχυση της αυτόνομης σχολικής και οικογενειακής επίσκεψης έχει για τον Τομέα Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης μεγάλη σημασία. Αφενός βοηθάει στη μεγιστοποίηση του αριθμού των αποδεκτών όλων των εκπαιδευτικών του δράσεων και αφετέρου ενδυναμώνει τον εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό ρόλο των χώρων πολιτισμικής αναφοράς εμπλουτίζοντας την εμπειρία της επίσκεψης. Κυρίως όμως συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας νέας γενιάς ανθρώπων που θα αγαπούν, θα σέβονται και θα επισκέπτονται τα μνημεία και τα μουσεία όχι από υποχρέωση αλλά από ευχαρίστηση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Hein 1998: Hein, G. E. 1998. *Learning in the Museum*. London: Routledge.
- Hooper-Greenhill 1994: Hooper-Greenhill, E. 1994. *Museums and their Visitors*. London: Routledge.
- Καϊμάρα 2015: Καϊμάρα, Ει. 2015. Η αναστήλωση της Ακρόπολης για παιδιά... στον Βράχο και στο Διαδίκτυο. Στο: Μπούρας, Χ. – Ελευθερίου, Β. (επιμ.), *6η Διεθνής Συνάντηση για την Αποκατάσταση των Μνημείων Ακροπόλεως*, Αθήνα 4-5 Οκτωβρίου 2013. Πρακτικά, 270-281. Αθήνα: ΥΣΜΑ.
- Νικονάνου 2015: Νικονάνου, Ν. 2015. Μουσεία και τυπική εκπαίδευση. Στο: Νικονάνου, Ν. (επιμ.), *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21ο αι.*, 89-112. Διαθέσιμο στο: <http://repository.kallipos.gr/handle/11419/712> (20/9/16).
- Φιλιππουπολίτη 2015: Φιλιππουπολίτη, Α. 2015. Οι οικογένειες στο μουσείο: Μάθηση και ψυχαγωγία. Στο Νικονάνου, Ν. (επιμ.), *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21ο αι.*, 114-127. Διαθέσιμο στο: <http://repository.kallipos.gr/handle/11419/712> (20/9/16).
- Χατζηασλάνη – Καϊμάρα – Λεοντή 2010: Χατζηασλάνη, Κ. – Καϊμάρα, Ει. – Λεοντή, Α. 2010. Ακρόπολη και εκπαίδευση: Εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτικό υλικό. Στο: Βέμη, Μπ. – Νάκου, Ει. (επιμ.), *Μουσεία και εκπαίδευση*, 379-386, Αθήνα: Νήσος.
- Χατζηασλάνη – Καϊμάρα – Λεοντή 2011: Χατζηασλάνη, Κ. – Καϊμάρα, Ει. – Λεοντή, Α. 2011. *Ακρόπολη & Εκπαίδευση*. Αθήνα: ΥΣΜΑ.

Methodology for the enhancement of the independent school and family visit at the Athenian Acropolis and the Acropolis Museum

Irene Kaimara

*Archaeologist, Acropolis Restoration Service
Hellenic Ministry of Culture and Sports*

Asimina Leonti

*Archaeologist, Acropolis Restoration Service
Hellenic Ministry of Culture and Sports*

Sylia Paraschou

*Archaeologist, Acropolis Restoration Service
Hellenic Ministry of Culture and Sports*

ABSTRACT

The Information and Education Department of the Acropolis Restoration Service organizes a range of educational activities addressed to students, educators and families, taking place at the archaeological site of the Acropolis and in the Acropolis Museum. These activities aim to enhance a cognitive, aesthetic and affective approach of the Acropolis monuments and to promote experiential learning.

The Acropolis and its monuments are recognized worldwide as masterpieces of architectural heritage. At the same time, they are an integral part of the Greek school curriculum, as well as of the curricula of many schools internationally. That's why the Department has focused on the maximization of the participants in all its activities as well as to the enhancement of self-guided schools and family visits. This is achieved on the one hand, through collaboration with educators and on the other hand, through the production of printed and online educational resources addressed to the schools as well as to the general public.

The collaboration of the Department with educators includes focused seminars held regularly at the Acropolis Museum, throughout Greece, as well as abroad. The seminars present the Department's educational resources, how they can be combined with in school curriculum and their effective use in the class preparation of an independent visit. In addition, projects that have been implemented by other school groups are also presented. Approximately 500 educators participate in seminars each year.

The production of educational resources, both printed and online, is another way of encouraging the educator led school visits. Concerning the printed resources, a significant dissemination of the Department's activities is achieved through the museum kits which comprise a composite learning material. At present the museum kits cover 8 different subjects and are lent to schools free of charge, being used by almost 10.000 students annually. In the key area of web based resources five online educational applications have been created to provide open access to the general public familiarizing themselves with the art and monuments of the Acropolis. These include: "The Parthenon Frieze" (www.parthenonfrieze.gr), "Athena, Goddess of the Acropolis" (www.acropolis-athena.gr), "Color the Peplos Kore" (<http://theacropolismuseum.gr/peploforos/>), "The Glafka Project" (<http://acropolisvirtualtour.gr/theglafkaproject>) and The Acropolis Educational Resources Repository (http://repository.acropolis-education.gr/acr_edu/?locale=en).

All the above refer to the educational activities designed by the Department mainly for school groups, educators and students. As the Acropolis and its Museum attract the interest not only of schools but also of the general public, families form a core audience and over time the Department has developed many means of engaging them. Specially designed learning resources, such as family trails and backpacks can be used to make a family visit highly enjoyable and fun for both children and parents. Since 2011 we have designed bilingual family backpacks with three different subjects that have been used by almost 20.000 families.

All these printed and online resources are available in the online Repository (http://repository.acropolis-education.gr/acr_edu/?locale=en) mentioned above, and developed in collaboration with the Hellenic Documentation Centre. The Repository addresses the general public but is particularly helpful to educators preparing lessons in class or class visits to the Acropolis archaeological site and the Museum. The effectiveness of the Repository lies in its capacity for continuous updating and the uploading of new school projects.

Consistent and special attention is given to the evaluation of all our educational activities, mainly through questionnaires completed by teachers and students. Hence, an evaluation of the Repository followed, to examine its influence on school groups and to draw conclusions and make suggestions about its more effective use in the future. The evaluation has shown that the Repository is a useful tool for educators, in particular for those who are also using other electronic repository systems. The feedback received has highlighted the opportunity to expand the use of the Department's data base, by encouraging educators to use the material available through the Repository to design their own lesson plans. Additionally, the proposal to embed the Repository into larger educational repository systems, both Greek and international, is another recommendation that has prominently featured in the feedback from users.

Clearly the enhancement of the independent school and family visit is central as it maximizes their participation in all educational activities and contributes to the enrichment of the visit experience. Furthermore, it supports the emergence of a new generation of people who will love, respect and visit the monuments and museums, not out of obligation but of enjoyment.

LIST OF FIGURES

- Fig. 1. Seminar for educators at the Acropolis Museum
- Fig. 2. Printed Educational Resources
- Fig. 3. Trail “Exploration Map of the Acropolis for children”
- Fig. 4. Trail “10 Questions about the Restoration of the Acropolis Monuments”
- Fig. 5. Educational Museum Kits
- Fig. 6. Exploration Trail for pupils “The Parthenon Sculptures”
- Fig. 7. Family Trail “Counting 1 to 10 at the Acropolis Museum”
- Fig. 8. Family Trail “An Invitation to the Olympian Gods at the Acropolis Museum”
- Fig. 9. Family Backpack “A Day in the Acropolis Museum with the Goddess Athena”
- Fig. 10. Family Backpack “Archaic Colours”
- Fig. 11. Family Backpack “The Parthenon Sculptures”
- Fig. 12. The Acropolis Educational Resources Repository